
Упередження та технології подолання аварійної ситуації у бібліотеці

Причини

Найбільш поширеними в світі причинами виникнення аварій слід назвати причини викликані

СТИХІЙНИМ ЛИХОМ (землетруси, повені, урагани, вулкани, ливні, піщані бурі, напад біологічних шкідників);

ДІЯЛЬНІСТЮ ЛЮДИНИ (різні конструктивні недоліки будівлі, аварії на найближчих промислових об'єктах та транспортних магістралях, пошкодження водою через невідповідність водо- та теплопостачання, пожежа, тероризм, військові дії).

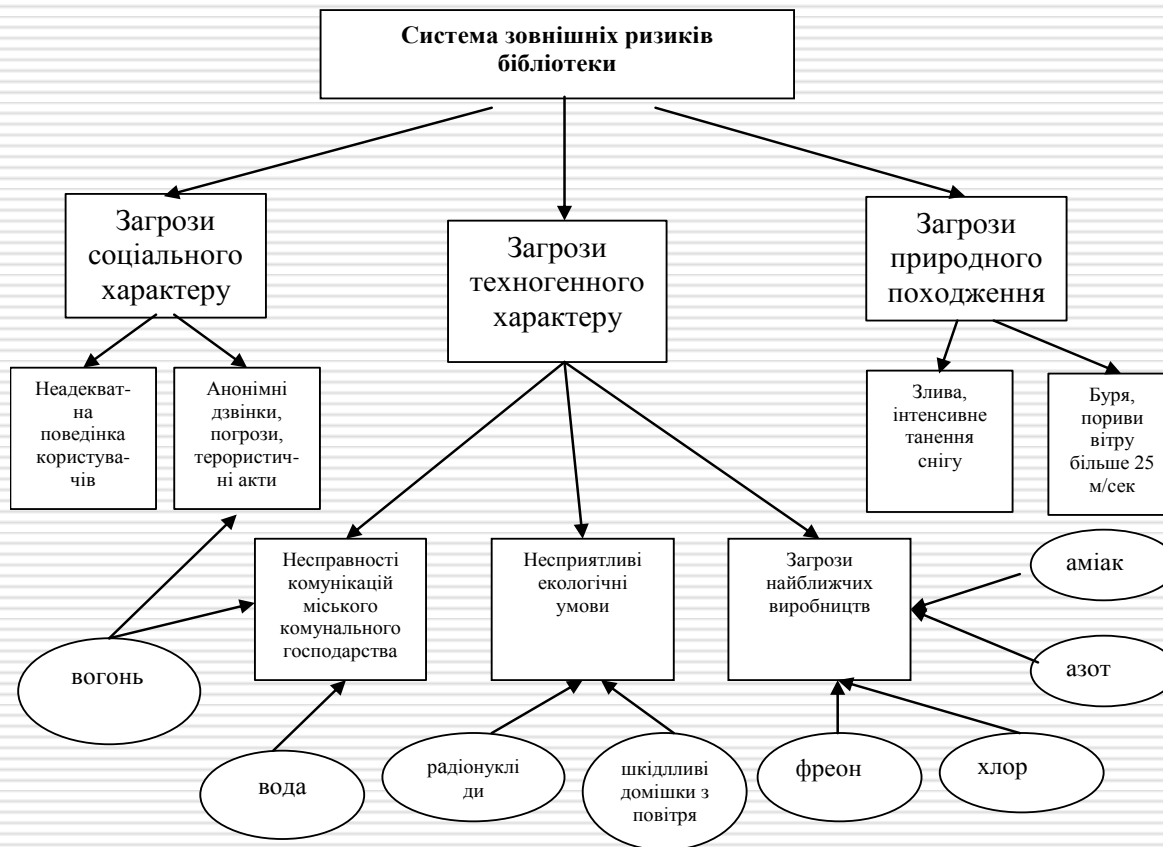

Основні передумови безпеки у бібліотеці:

- упередження (недопущення виникнення) аварії шляхом визначення зовнішніх та внутрішніх ризиків – основна передумова безпеки бібліотечної установи;
  - готовність до аварії – наявність “Плану подолання аварії” у бібліотеці;
  - організаційні заходи для ефективного виконання “Плану подолання аварії”;
  - умови оптимального відновлення нормального режиму роботи у поставарійний період.
-

Типова схема для створення власної системи зовнішніх ризиків бібліотеки

Конкретизація схеми дії активних негативних чинників у бібліотеці:

- ❑ зволоження та/або забруднення приміщень і документів;
  - ❑ механічне (фізичне) руйнування будівлі, документів, устаткування та обладнання;
  - ❑ забруднення повітря книгосховищ, основних та допоміжних приміщень бібліотеки оксидами азоту, хлором, аміаком, фреоном чи іншими шкідливими хімічними речовинами.
-

Конкретизація внутрішніх ризиків бібліотечної установи.

Зважаючи на значну кількість причин виникнення аварій та руйнівних факторів та з урахуванням особливостей будівлі бібліотеки, поверху розташування, специфіки фондів тощо найбільш поширеними внутрішніми ризиками вважаються

ВОГОНЬ та *ВОДА*.

**“План подолання аварійної
ситуації” як запорука
готовності бібліотеки до дій**

в екстремальних умовах
Зразок загальної схеми плану надається у
додатку до міждержавного стандарту на
консервацію документів (ГОСТ 7.50-2002.

**“Консервация документов. Общие
требования.”)**

Додаток В – рекомендований

Дії персоналу бібліотеки в залежності від характеру надзвичайної ситуації:

- ❑ дії під час виникнення пожежі;
  - ❑ дії під час загроз природного походження (повінь, гроза, ураган, шторм та ін.);
  - ❑ евакуація співробітників та читачів;
  - ❑ дії під час техногенних аварій – аварії комунальних мереж, викид небезпечних речовин;
  - ❑ дії при загрозах соціального характеру - терористичний акт, анонімні дзвінки, погрози.
-

Технологічні аспекти визначення пріоритетів при виконанні рятувальних робіт:

- наявність та місцезнаходження документів, що становлять історико-культурну значущість;
  - тип матеріальної основи: вид паперу крейдований (пігментований), пергамен, шкіра;
  - недопущення появи та розвитку біологічного руйнівного фактору – мікроорганізмів (бактерій, актиноміцетів, мікроміцетів, шкідливих комах, гризунів);
  - необхідність тимчасової консервації
-

Основні напрями діяльності бібліотеки у поставарійний період

- стабілізація приміщень та фондів;
  - косметичний, поставарійний локальний або капітальний ремонт;
  - повернення потерпілих документів – реставрація, виготовлення нових оправ, фазова консервація;
  - поставарійний моніторинг приміщень та фондів (біологічний моніторинг)
-

Оперативна інформація

- безпека людей;
  - штаб з подолання аварії;
  - план подолання аварії;
  - список пріоритетів;
  - інструктаж учасників ліквідації наслідків аварії;
  - відновлювальні операції;
  - поставарійний та ретельний моніторинг
-

Дякую за увагу!

**Затока Л.П., науковий
співробітник**

Центр консервації і реставрації
Національної бібліотеки України
імені В.І. Вернадського

(044) 235-50-13; 063-415-50-25

E-mail

lubsat@ukr.net
